

Strafvorderlijk (beklag tegen) beslag

- UVA Amsterdam
- Eggens Instituut voor juridisch postacademisch onderwijs

15 december 2016

Mr. drs. W. de Vries (Jaeger advocaten-belastingkundigen)

Mr. S. Pijl (Cleerdin & Hamer advocaten)

Indeling cursus

- 13.30 – 14.30 uur Gronden beslag, beklagprocedure ex art. 552a Sv.
- 14.30 – 14.45 uur Pauze
- 14.45 – 15.45 uur Kennisneming beslag, beslag geheimhouderstukken, vervreemding, alternatieven beslag
- 15.45 – 16.00 uur Pauze
- 16.00 – 16.30 uur Beslag overig
- 16.30 – 16.45 uur Pauze
- 16.45 – 17.30 uur Rapport Nationale Ombudsman, Peter Zandbergen (Projectleider Politie BIT)

Soorten beslag (art. 94 en 94a Sv.)

- Definitie inbeslagneming: het onder zich gaan houden van een voorwerp t.b.v. de strafvordering (art. 134 lid 1 Sv.)
- Twee soorten beslag:
 - 1) klassiek beslag ex art. 94 Sv.
 - 2) conservatoir beslag ex art. 94a Sv.

Klassiek beslag ex art. 94 Sr.

- Gronden:
- (1) waarheidsvinding (lid 1)
- (2) aantonen wederrechtelijk verkregen voordeel (lid 1)
- (3) verbeurdverklaring/onttrekking aan het verkeer (lid 2)

Conservatoir beslag (art. 94a lid 1 en 2 Sv.)

- Gronden:

Bewaring van het recht tot verhaal van geldboete of ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

- Voorwaarden:

- 1) In geval van verdenking van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd
- 2) Geldboete en/of voordeelsontneming moet tot een bepaald bedrag redelijkerwijze te verwachten zijn, beslag tot bewaring van verhaal redelijkerwijze noodzakelijk

Conservatoir beslag (art. 94a lid 3 Sv.)

- Conservatoir beslag (art. 94a lid 3 Sv.)
- Sinds 1 januari 2014: bewaring van het recht tot verhaal van schadevergoedingsmaatregel ex art. 36f Sr.
- Voorwaarde:
- In geval van verdenking van een misdrijf waarvoor een geldboete van de vierde categorie kan worden opgelegd

Derde bij conservatoir beslag

- Onderscheid tussen derdenbeslag (lid 1, 2 en 3) en een beslag op het vermogen van een derde (lid 4 en 5)
- Beslag op vermogen van derden (lid 4 en 5). Voorwaarden:
 - 1) bij verdachte/veroordeelde kan conservatoir beslag worden gelegd
 - 2) verhaalsfrustratie
 - 3) wetenschapsvereiste
- Afkomstvereiste (voorwerp van misdrijf afkomstig) is komen te vervallen!

Derde bij conservatoir beslag

- Verhaalsfrustratie?
- Voldoende aanwijzingen dat sprake is geweest van schijnconstructie die tot verhaalsfrustratie heeft geleid
- MvT (Kamerstukken II 2001/02, 28 079, nr. 3, p. 18): als voorwerp aan ander is gaan toebehoren zonder dat sprake is van een reële economische transactie of zonder dat er aan die verkrijging een redelijk economisch motief ten grondslag ligt

Conservatoir beslag

- Voor beslag ex art. 94a Sv. is schriftelijke machtiging RC vereist (art. 103 Sv)
- Tenzij: SFO, dan geen machtiging RC nodig
- Uitsluitend op vordering OvJ
- Machtiging zo spoedig mogelijk betekend (lid 2)
- In geval van ontdekking op heterdaad, beslag ook worden gelegd door mondelinge machtiging, later wel op schrift (lid 3)
- Uitzondering tav voorwerpen als bedoeld in art. 94b Sv. (lid 4)

Checklist beklagprocedure art. 552a Sv.

1. **Wat is de grondslag van het beklag (94 of 94a)?**

- Bepaalt maatstaven beoordeling beklag

2. **Is de rechter bevoegd?**

- A. Vóór aanvang van de behandeling van het klaagschrift is (nog) géén vervolging ingesteld
- Art. 552a lid 4 Sr: rechter van het arrondissement waarbinnen inbeslagneming is geschied
- B. Vóór aanvang van de behandeling van het klaagschrift is wèl al een vervolging ingesteld
- Art. 552a lid 3 Sr.: gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd of laatstelijk werd vervolgd

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

3) Is klager ontvankelijk?

- Uitsluitend schriftelijk beklag (art. 552a lid 1 Sv.)
- Termijn indienen klaagschrift
- Geen vervolging? Zsm, maar uiterlijk binnen 2 jaar na inbeslagneming (art. 552a lid 4 Sv.)
- Wel vervolging? Zsm na inbeslagneming en iig binnen drie maanden nadat de vervolgte zaak tot einde is gekomen (art. 552a lid 3 Sv.)

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

3) Is klager ontvankelijk?

➤ Beklag staat niet langer open

- Beslag is geëindigd door (onherroepelijke) beslissing t.a.v. inbeslaggenomen voorwerp
- Door beslagene is afstand gedaan
- Beslag geëindigd door teruggave aan beslagene
- Vernietiging, want daardoor eindigt beslag (art. 134 lid 2 onder c Sv.)
- Door faillissement beslagene eindigt beslag ex art. 94a Sv.

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

3) Is klager ontvankelijk?

- Door klager wordt gevraagd om beslissing die ikv art. 552a Sv. niet kan worden genomen, bijv.:
 - teruggave aan een ander dan klager
 - Vaststellen onrechtmatigheid na beëindiging beslag
 - Klacht machtiging vervreemding/gerechtelijke bewaring
 - Klacht (voorgenomen) vernietiging

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

3) Is klager ontvankelijk?

➤ Klager belanghebbende? In ieder geval wel:

- degene onder wie het beslag is gelegd (dat kan de verdachte zijn, maar ook een derde),
- degene die stelt eigenaar te zijn (HR 23 juni 1987, LJN AC9904, NJ 1988, 43 en HR 26 maart 2013, LJN BZ5406),
- de beperkt zakelijk gerechtigde (HR 21 mei 1996, DD 96/328),
- personen met een retentierecht (HR 21 mei 1996, DD 96/328),
- de faillissementscurator (HR 9 januari 1996, DD 96/164 en HR 19 mei 1998, LJN ZD1164, NJ 1998, 834),
- de directeur enig aandeelhouder van een BV waaronder beslag is gelegd (HR 24 september 1996, DD 97/012)

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

- **3) Is klager ontvankelijk?**

- Klager belanghebbende? In ieder geval niet:
- Houder van een onder een ander ibg voorwerp, dat niet aan hem toebehoort en niet aannemelijk dat hij namens eigenaars optrad (HR 18 september 1995, DD 96/027).
- Schuldeisers, ook niet als vordering is ontstaan uit jegens hen door de beslagene gepleegde misdrijven (HR 27 februari 1990, LJN ZC8487, NJ 1990, 612)
- Degene die klaagt over inbreuk op verschoningsrecht, niet zijnde de verschoningsgerechtigde (HR 12 februari 2013, LJN BX4284 en BV3004)

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

3) Is klager ontvankelijk?

- Het beslag is door OM teruggegeven aan rechthebbende (art. 116 lid 3 Sv.)
- Geen nieuws in opnieuw ingediend klaagschrift
- Criterium HR
- Klager is niet-ontvankelijk in een hernieuwd beklag indien daarin enkel een beroep wordt gedaan op f & o waarop hij in eerder klaagschrift of bij gelegenheid van de behandeling daarvan een beroep heeft gedaan (HR 31 maart 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH1478, NJ 2009/178)

Beklagprocedure ex art. 552a Sv.

- Nadere uitleg criterium HR (ECLI:NL:HR:2016:580):

Niet is vereist dat de f&o waarop in hernieuwd beklag een beroep wordt gedaan in die zin nieuw zijn dat zij zich na de behandeling van het eerdere klaagschrift hebben voorgedaan of bekend zijn geworden. In het algemeen geldt dat een hernieuwd beklag ontvankelijk is indien een beroep wordt gedaan op andere f&o dan die waarop het eerdere klaagschrift was gebaseerd en die van zodanige aard zijn dat zij nopen tot een nieuwe beoordeling van het verzoek tot opheffing van het beslag

- Schroom dus niet om opnieuw klaagschrift in te dienen!

Maatstaf beklagrechter (94)

Beklag tegen klassiek beslag (art 94 Sr.)

- 1) verzet het belang van strafvordering zich tegen teruggave? En zo nee (vgl. HR 11 december 2012, LJN BY4870, BY4873, BY4874 en BY4875),
- 2) is een ander dan de degene tegen wie het strafrechtelijk onderzoek zich richt redelijkerwijs rechthebbende en is die ander bekend?

Maatstaf beklagrechter (94a)

Beklag tegen conservatoir beslag (art. 94a Sv.)

- 1) is sprake van een verdenking van/veroordeling wegens misdrijf waarvoor een geldboete van de *vierde* (in het geval van conservatoir beslag ex art. 94a lid 3 Sv) *of vijfde categorie* (in het geval van conservatoir beslag ex art. 94a lid 1 en 2 Sv) kan worden opgelegd?
- Zo nee, beklag gegrond → last tot teruggave aan klager
- Zo ja, tweede toets

Maatstaf beklagrechter (94a)

2) dient inbeslagneming het belang van strafvordering?

Is *hoogst onwaarschijnlijk* dat de rechter aan de verdachte een verplichting tot betaling van een schadevergoedingsmaatregel of geldboete dan wel een geldbedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen?

- Zo ja → beklag gegrond, last tot teruggave aan klager
- Zo nee → beklag ongegrond

Maatstaf beklagrechter (94a)

- Indien het klaagschrift is ingediend door een ander dan degene tegen wie het strafvorderlijk onderzoek zich richt
- is *buiten redelijke twijfel* dat de klager (derde) als eigenaar van het voorwerp moet worden aangemerkt?
- Zo nee → beklag ongegrond
- Zo ja, zijn er voldoende aanwijzingen dat de voorwerpen geheel of ten dele aan de derde zijn gaan toebehoren met het kennelijke doel om de uitwinning van voorwerpen te bemoeilijken of te verhinderen en de derde wist dit of kon dit redelijkerwijs vermoeden (art. 94a lid 4 of 5 Sv)?
- Zo ja → beklag ongegrond
- Zo nee → beklag gegrond, last tot teruggave aan klager

Maatstaf beklagrechter

Beklagrechter wordt veelvuldig teruggefloten door HR omdat zij vooruit is gelopen op het in de hoofzaak of in de ontnemingszaak te geven oordeel. Zie o.m.:

- HR 17 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:2025
- HR 7 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:38, *NJ* 2014/66
- HR 18 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3310
- HR 5 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:579

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

- De maatstaf of hoogst onwaarschijnlijk is dat de strafrechter, later oordelend, aan de verdachte een verplichting tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel zal opleggen, vergt niet een onderzoek naar de proportionaliteit tussen de waarde van de inbeslaggenomen voorwerpen en de hoogte van het eventueel te ontnemen bedrag.
- Omstandigheden van het geval kunnen echter meebrengen dat de rechter in de motivering van zijn beslissing ervan blijk dient te geven een dergelijk onderzoek te hebben verricht (vgl. HR 15 januari 2008, LJN BB9890, NJ 2008, 63 en HR 28 september 2010, LJN BM6164).

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

- dat geldt ook met betrekking tot de vraag of voortzetting (onder voorwaarden) van het beslag in overeenstemming is met de eis van subsidiariteit (**HR 1 oktober 2013, ECLI:NL:HR 2013:833**).
- Zie hierover ook HR 7 januari 2014, ECLI:NL:HR:2014:38, HR 18 november 2014, ECLI:NL:HR:2014:3311, **HR 7 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:899**,
HR 19 mei 2015, ECLI:NL:HR:2015:1252 en HR 2 februari 2016, ECLI:NL:HR:2016:173.

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

HR 1 oktober 2013, ECLI:NL:HR 2013:833

- Inbeslagneming ex art. 94a Sv. van twee auto's
- Klager: beslag belemmert buitengewoon in bedrijfsvoering (tuiniersbedrijf)
- Voorstel aan OvJ: beslag op twee andere auto's, bewaarder van alle auto's. € 5.000 zekerheidsstelling. Beslag op huis en shovel. Ook beslag op drie aanhangwagens, onder voorwaarde van bewaarder.
- Rb: 'niet hoogst onwaarschijnlijk dat' etc.
- HR: Rb moest onderzoeken of voortzetting beslag in overeenstemming was met de eis van subsidiariteit

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

HR 7 april 2015, ECLI:NL:HR:2015:899

- Onder klaagster i.v.m. verdenking witwassen en valsheid in geschrifte woning conservatoir in beslag genomen
- Verzoek aan OvJ tot opheffen beslag, nu ze kosten woning niet meer kon voldoen en woning wilde verkopen. Opbrengst na aftrek kosten aan OM. OvJ: bezwaar tegen persoon verkoper.
- Klaagschrift ex art. 552a Sv.: verzoek opheffing beslag
- Rb: beklag ongegrond. I.v.m. summiere karakter niet mengen in geschil klaagster – OvJ
- HR: Rb had de aangevoerde gronden gericht tegen subsidiariteit beslag moeten onderzoeken

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

- Bied dus alternatieven i.k.v. subsidiariteit!

Proportionaliteit/subsidiariteit beslag

EHRM 17 mei 2016, Džinić tegen Kroatië

- In deze zaak overweegt EHRM expliciet dat nationale rechters de plicht hebben een onderzoek te doen naar die proportionaliteit en daar blijk van te geven in de beslissing
- Beklagrechter NL: 'kunnen' \leftrightarrow EHRM: 'moeten'

Rechtmatigheid beslag

- Toetsing rechtmatigheid beslag ziet enkel op formaliteiten waaraan beslag moet voldoen, niet op vragen die zien op mogelijke onrechtmatigheid van het gebruik voor het bewijs van hetgeen dat door inbeslagneming is verkregen.

➤ Zie bijv. HR 2 juli 2013, ECLI:NL:HR:2013:130

Klager: Inbeslagneming onrechtmatig, want geen redelijk vermoeden van schuld tijdens doorzoeking.

HR: is er *een belang van strafvordering* aanwezig voor het voortduren van het beslag? Met de formaliteiten waaraan de beslaglegging moet voldoen, heeft die vraag niet van doen

Rechtmatigheid beslag

- Zie in dit verband ook:
- HR 12 februari 2012, *LJN* BV3004
- Verweer schending nemo tenetur-beginsel -> ziet niet op (on)rechtmatigheid inbeslagneming zelf

Beslag, einduitspraak

- Art. 353 Sv. bepaalt wat er met in beslag genomen spullen moet gebeuren als een einduitspraak volgt
- Als met uitspraak de zaak definitief is geëindigd
- Alleen bij klassiek beslag zonder last tot teruggave
- Enkel voorwerpen die niet worden verbeurd verklaard of onttrokken aan verkeer
- De rb gelast (lid 2) of 1) teruggave voorwerp aan beslagene of 2) redelijkerwijs rechthebbende of 3) bij onbekende rechthebbende: bewaring

- Kennisnemen inbeslaggenomen voorwerpen
- Beslag geheimhouderstukken
- Beslag bij geheimhouder
- Vervreemding
- Alternatieven voor beslag
- Beslag + ontneming/verbeurdverklaring/fiscaliteit

Naast 94/94a Sv ook (**ruimere!**) beslagmogelijkheden in bijzondere wetten:

art. 49 WWM:

vermoeden wapen → doorzoeking ter inbeslagneming;

art. 18 WED, art. 9 Opiumwet, art. 81 AWR:

belang opsporing, voor over redelijkerwijs nodig voor de vervulling van hun taak nodig:

- **te allen tijde** bevoegd tot inbeslagneming;
- zij kunnen daartoe **uitlevering vorderen**;

Niet afhankelijk van heterdaad i.t.t. 96c Sv

Ook aan verdachte (HR NJ 1989, 390 en 1997, 232)

Verdediging mag inbeslaggenomen voorwerpen in ogenschouw nemen/kennis nemen van de inhoud van inbeslaggenomen documenten (ECLI:NL:HR:2001:AB1517)

Uitzonderingen:

- voor zover dit redelijkerwijs mogelijk is zonder ernstig (voor 3en) nadeel of nadeel in het opsporingsbelang;
- zo nodig alleen aan advocaat;
- zo nodig anonimiseren.

- 'Inzageprotocol'...

98, lid 1, Sv:

geheimhouderstukken in principe niet voor beslagneming vatbaar

= doc's die aan/door geheimhouder zijn geschreven of in uitoefening diens beroepsuitoefening ter hand zijn gesteld

→ Ook als deze zich niet op het kantoor van de geheimhouder bevinden

→ Adviseer cliënten om geheimhouderstukken apart (gesloten) te bewaren

Geheimhouderstukken zijn niet voor inbeslagneming vatbaar, *tenzij*:

- toestemming geheimhouder (let op!: art. 272 Sr schending beroepsgeheim!);
- 98(2) Sv: voorwerp van het Sr feit/hebben gediend tot het begaan ervan;
- waarheidsvinding prevaleert (in hoge uitzondering):
 - geheimhouder is verdachte;
 - (zeer?) zware feiten;
 - aard en omvang van gegevens
 - op andere wijze te verkrijgen?

Kwalificatie geheimhouderstukken is voorbehouden aan geheimhouder (ECLI:NL:HR:2010:BJ9262)

Dit standpunt dient door de organen van politie en justitie te worden geëerbiedigd, tenzij redelijkerwijs er geen twijfel over kan bestaan dat dit standpunt onjuist is. (ECLI:NL:HR:1991:ZC0422, NJ 1992/315.)

→ Controle bij aantreffen geheimhouders buiten zicht geheimhouder...?

RC beoordeelt of de stukken geheimhouderstukken betreffen en of het belang van strafvordering prevaleert.

- geheimhouder moet met Deken/Ringvoorzitter, etc. klagen!
- geheimhouder na inbeslagname contact laten opnemen
- geheimhouder moet verzet aantekenen bij inbeslagname (maar is hier helaas niet altijd van op de hoogte)

Handleiding Orde, hoofdpunten:

- zorg dat de Deken aanwezig is (!!!);
- zorg dat alles wordt geweigerd en bezwaren worden gemaakt: geef niets vrijwillig af i.v.m. geheimhouding en verschoning;
- zorg ervoor dat bij dwang uitsluitend het noodzakelijke wordt meegenomen.

Hoe hebt u uw (digitale) dossiers geordend?

In een gesloten (!) archiefkast?

Hoe hebt u uw (digitale) administratie geordend?

(digitale) gegevens

- Onderscheid:
 - identificerende gegevens art. 126nc Sv;
 - andere dan identificerende gegevens art. 126nd Sv;
 - gevoelige gegevens art. 126nf Sv.

Identificerende gegevens

- Art. 126nc Sv: naam, adres, woonplaats, geboortedatum, geslacht en administratieve kenmerken
 - geringe inbreuk privacy;
 - geen zware eisen;
 - zelfstandige bevoegdheid opsporingsambtenaar (legitimatatie?);
 - schriftelijke vordering (welke, op wie betrekking?). Nood? Evt. ook mondeling (<3 dgn alsnog)

Andere dan identificerende gegevens I/II

- zwaardere inbreuk privacy;
- zelfstandige bevoegdheid OvJ bij voorlopige hechtenis zaken (>4 jr (alle fiscale misdrijven) art. 126nd(1) Sv), anders machtiging RC (art. 126nd(6) Sv);
- schriftelijke vordering art. 126nd(3) Sv. Nood? Evt. ook mondeling (<3 dgn alsnog: art. 126nd(4) Sv)
 - Over wie?
 - Wat?
 - Op welke wijze verstrekking?

Andere dan identificerende gegevens II/II

- vordering moet worden gericht aan degene van wie redelijkerwijs kan worden vermoed dat hij toegang heeft tot bepaalde opgeslagen/vastgelegde gegevens
- (nog) geen redelijk vermoeden?: art. 126nc Sv.
- *niet* aan verdachte art. 126nd(5) Sv /verschoningsgerechtigde.

ECLI:NL:HR:1988:AD0367:

*"het zoeken gericht dient te geschieden, dat wil zeggen met mededeling vooraf van een **duidelijke en concrete omschrijving** van de aard van de gezochte bescheiden"*

en

*"dat **alleen mag worden gezocht** op plaatsen ten aanzien waarvan **sterke aanwijzingen of vermoedens** bestaan dat zich aldaar bescheiden bevinden die voorwerpen van het strafbare feit zijn waarop het onderzoek betrekking heeft dan wel tot het begaan van dit feit hebben gediend of die de advocaat **anders dan als advocaat onder zich heeft.**"*

Discussie?

- OM verzoekt RC om verzegeling van het document;
- advocaat krijgt termijn beklag 552a Sv

→ OM kan RC verzoeken van verzegeling af te zien, wanneer het opsporingsbelang vergt dat met **spoed** kennis wordt genomen van de inhoud van het document.

- Voorwerpen die niet worden teruggegeven (art. 116(1,2) Sv/die niet worden bewaard (art. 116(2) e.v. Sv) kunnen worden:
- *vervreemd;*
- *vernietigd;*
- *prijsgegeven;*
- *bestemd worden voor ander doel dan het onderzoek (= elk ander doel dan genoemd in 94/94a Sv, meestal 'waardeloze' voorwerpen)*

Mits:

- niet geschikt zijn voor opslag (art. 10(1) BIV);
 - waarvan verhouding kosten bewaring – waarde niet redelijk is (art. 10(3) BIV);
 - vervangbaar zijn en waarvan de tegenwaarde eenvoudig kan worden achterhaald (art. 10(4) BIV);
- zo niet: (blijven) bewaren! *KamerstukkenII* 1993/94, 23 692, nr. 3, p. 3

Waarom?

- Bewaarkosten komen ten laste van de overheid: art. 11 BIV;
- Waardedaling (=beperking verhaalsmogelijkheid).

Hoe?

- Voorwerpen worden getaxeerd;
- Goederen worden geveild: www.domeinenrz.nl

(mocht u nog op zoek zijn naar een goedkope auto...)

Zit er bovenop!

- Machtiging OvJ is noodzakelijk (art. 117(1))

Echter:

- na zes weken kan bewaarder zelfstandig overgaan tot vervreemding (art. 117(5) Sv))!

Weg = Weg! (Opbrengst kom wel ten goede aan...)

Waarom?

- Soms wil je gewoon over je (bedrijfsmatige) voorwerpen (kunnen) beschikken (reputatieschade);
- Waardevermindering tijdens beslag (m.n. auto's);
- Lage executieopbrengst (te laag: NJ 1941, 365);

- Noodzaak beschikken over voorwerpen: (bij voorkeur: schriftelijk) onderbouwen!;
- Emotionele band met beslagen voorwerpen;
- '(On)vervangbaarheid' ex art 117(2) Sv;
- Noodzaak beslagen voorwerp voor onderzoek terechtzitting?

→ Biedt OM alternatief aan:

- beslag (toekomstige) vorderingen;
- regel zelf onderhandse verkoop en laat beslag leggen op opbrengst (pas op: 3en beslag!);
- regel alternatieve 'financiering' (pas op: 3en beslag, verdenking 420bis Sr!): bankgarantie, 'suikeroom', onderhandse lening;
- klassiek 'civiel conservatoir beslag' ('garantie': 198 Sr)

OM gaat niet in op aangeboden alternatief?

→ HR: NJ 1999/416: geen 552a Sv!

→ Echter: rechter kan (in elk geval) teruggave onder zekerheidstelling gelasten (ECLI:NL:HR:2006:AU469)

→ Documenteer contact dus i.v.m. strafmaatverweer

→ Laat OvJ contact houden met bewaarder (6 weken- termijn art. 117(5) Sv)!

Verbeurdverklaring is straf.

Combi verbeurdverklaren en ontneming ('plukken': ook fiscale invordering?) kan disproportioneel uitpakken (MvA 32 194, C)

ECLI:NL:HR:2016:874: bij combi is extra motivering noodzakelijk

→ Ontneming afgerond (en betaald) maar voortdurende beslag met oog op verbeurdverklaring? Verweer!

art. 94(1) Sv:

1. waarheidsvinding;
2. aantonen wederrechtelijk verkregen voordeel;

art. 94(2) Sv:

3. verbeurdverklaring;
4. onttrekking aan het verkeer;

art 94a(1) Sv:

5. recht tot verhaal geldboete;

Art. 94a(2) Sv:

6. recht tot verhaal ontneming.

Voor **fiscale zaken** heeft de fiscus een eigen (invorderings)instrumentarium → art. 74 AWR: voor bij de belastingwet strafbare feiten kan niet worden ontnomen:

Invordering/verhaal: artt. 21-23 Inv.

Inlichtingenverplichting tijdens controle: artt. 47, 49 en 50 AWR

Opsporing belastingwet strafbaar gestelde feiten: art. 81 AWR

art. 19 Inv.: houder van gelden (OvJ die justitieel beslag terug moet geven) is verplicht verschuldigde directe belastingen te voldoen.

Bij belastingwet strafbaar gestelde feiten: artt. 68/69 AWR

Echter: vaak ook verdenking witwassen (van voorwerpen afkomstig van fiscale fraude)

→ dan toch mogelijkheid beslag via Sv?

→ dan toch mogelijkheid ontneming?

→ dan toch mogelijkheid verbeurdverklaren?

Ja:

ECLI:NL:HR:2005:AR7621, NJ 2006/412, r.o. 3.5

ECLI:NL:HR:2012:BU5353, NJ 2012/180, r.o. 2.5.3

Tenzij:

- Voordeel (dat bepaalbaar is) afkomstig is uit (zuiver) fiscaal misdrijf ('kaartenhuismethode' Rechtbank Den Haag 21 januari 2014, RK 13/3477 niet gepubliceerd)

→ *voorwerp van* witwassen is niet (altijd) *voordeel uit* witwassen (ECLI:NL:HR:2015:3071 e.a.)

Rapport van de ` Nationale Ombudsman
van 24 augustus 2016, *Waar is mijn
auto?* Rapport over de
uitvoeringspraktijk van inbeslagname
van voorwerpen (rapportnummer
2016/075)

Doel en aanleiding

- Inzicht krijgen in het beslagproces en de wijze waarop het perspectief van de burger hierbij geborgd is;
- De Nationale ombudsman ontvangt regelmatig klachten over de uitvoeringspraktijk van de inbeslagname van voorwerpen, betreffende:
 - de informatieverstrekking aan de burger;
 - de samenwerking tussen de verschillende instanties die bij het beslagproces betrokken zijn;
 - de manier waarop zij omgaan met in beslag genomen voorwerpen.

Aanpak

- **Er is bij dit onderzoek gebruik gemaakt van:**
- interviews;
- documenten (waaronder kennisgevingen van inbeslagneming, bewijzen van ontvangst, formulieren met informatie over schorsing van een kentekenplichtig voertuig...);
- klachten;
- signalen van de advocatuur.

Vertrekpunt Ombudsman

- De ombudsman beoordeelt het beslagproces op de volgende drie onderwerpen:
 - informatieverstrekking aan de burger;
 - samenwerking binnen de keten;
 - rechtsbescherming.

Informatieverstrekking aan de burger, cruces

1. lang niet altijd ontvangt de burger van de politie een bewijs van ontvangst;
 2. in geval van voertuig wordt de burger niet altijd gewezen op het feit dat hij zelf verantwoordelijk blijft voor de verzekering en APK-plicht, ook na doen van afstand;
 3. burgers worden er onvoldoende over geïnformeerd dat zij na inbeslagneming hun spullen uit het voertuig moeten halen;
 4. OM is niet verplicht om de burger te informeren over zijn beslissing wat er met een inbeslaggenomen voorwerp gebeurt;
 5. aan beslagene wordt lang niet altijd info verstrekt over de mogelijkheid een klaagschrift in te dienen;
 6. burger wordt niet standaard geïnformeerd bij welke instantie hij terecht kan met vragen;
 7. OM communiceert niet actief met burgers over mogelijkheid van zekerheidstelling bij conservatoir beslag;
 8. dat de burger om opslagverklaring of vrijwaringsbewijs kan vragen, wordt niet actief door betrokken instanties gecommuniceerd;
 9. op de websites van de politie, het OM of Domeinen is vrijwel geen praktische informatie te vinden.
- De informatieverstrekking aan de burger laat te wensen over; de Nationale ombudsman is van oordeel dat in het beslagproces onvoldoende wordt voldaan aan het vereist van goede informatieverstrekking.

Samenwerking binnen de keten, cruces

1. kwaliteit van de KvI is niet op orde (vaak onvolledig of verkeerd ingevuld);
 2. kennisniveau van betrokken medewerkers is niet op peil;
 3. ICT-systemen sluiten onvoldoende op elkaar aan, *track-and-trace*-systeem ontbreekt;
 4. beslag is gedoe, "moet ook nog gebeuren", dit draagt niet bij aan zorgvuldigheid;
 5. betrokken instanties zijn teveel gericht op interne proces en vergeten daarbij de burger;
- De informatie-uitwisseling tussen de ketenpartners is onvoldoende. Ketenpartners beschikken niet over juiste en actuele informatie. Er wordt in het beslagproces niet voldaan aan het vereiste van goede samenwerking.

Rechtsbescherming, cruces

1. bij indiening van een klaagschrift is de burger vaak in de onderstelling dat het voorwerp nog bestaat en onder de macht van de overheid is. Uit klachten en signalen van de advocatuur blijkt dat voorwerpen soms al zijn vernietigd of verkocht of dat dit lopende de beklagprocedure gebeurt. Uit onderzoek van de ombudsman is gebleken dat sommige parketten een zaak standaard *on hold* zetten, na ontvangst van een klaagschrift. Andere parketten doen dit weer niet. De ombudsman vindt dat onwenselijk, het OM zou daarin één lijn moeten trekken.
 2. OvJ is op zitting niet altijd goed geïnformeerd over de status van een inbeslaggenomen voorwerp. De ombudsman vindt dat een OvJ een rechter goed moet voorlichten.
- De nationale ombudsman is van oordeel dat het OM handelt in strijd met het beginsel *fair play*.

Aanbevelingen Ombudsman

1. zorg ervoor dat bij inbeslagneming van voorwerpen aan de beslagene/eigenaar schriftelijk informatie wordt verstrekt over het proces en rechten en plichten (e.g. middels een folder);
2. zorg ervoor dat websites van politie, OM en Domeinen eenduidige, liefst identieke, informatie over het beslagproces bevatten over in ieder geval:
 - het stopzetten van voertuigverplichtingen;
 - de mogelijkheid tot zekerheidsstelling;
 - de beklagprocedure;
 - de omstandigheid dat een voorwerp kan worden vervreemd of vernietigd tijdens de beklagprocedure;
 - met wie en hoe de burger contact kan opnemen met vragen over het beslag;

Aanbevelingen Ombudsman

3. verbeter informatie-uitwisseling binnen de keten (denk aan een alomtegenwoordig *track-and-trace*-systeem);
4. verbeter praktische kennis over beslag bij de politie (waaronder de hulp-OvJ en het OM);
5. waarborg dat binnen een korte termijn na het indienen van een klaagschrift door het OM wordt beoordeeld of een voorwerp kan worden teruggegeven en, zo nee, of moet worden gewacht met vervreemden/vernietigen van het voorwerp totdat de rechter heeft beslist op het klaagschrift.

Reacties op aanbeveling informatieverstrekking aan burger

- Politie
 - de bestaande mogelijkheid een ontvangstbevestiging te krijgen moet consequent worden toegepast;
 - bewijs kan worden verbeterd door het uit te breiden met o.m. info over het proces van inbeslagname, het indienen van beklag bij de rechter, zekerheidsstelling en voertuigverplichtingen;
 - er moet gemeld worden waar betrokkene info kan opvragen over de inbeslagneming;
 - politie onderzoekt met OM op welke wijze een centraal informatiepunt voor de burger kan worden ingericht;
 - politie laat weten dat n.a.v. discussies die weleens ontstaan over voorwerpen die mogelijk zijn achtergebleven in inbeslaggenomen auto's, te onderzoeken of de werkwijze op dit punt kan worden verbeterd;

Reacties op aanbeveling informatieverstrekking aan burger

- OM

- i.o.m. politie en Domeinen zal OM op korte termijn met verbeterpunten komen;
- één van de opties zou kunnen zijn dat hiervoor een centraal punt wordt ingericht, met website en één telefoonnummer;
- het OM deelt met de Ombudsman de mening praktische info te verstrekken over de mogelijkheid van zekerheidsstelling bij conservatoir beslag en het indienen van een klaagschrift;
- Daarbij dient de burger er mede op te worden gewezen dat het inbeslaggenomen voorwerp kan worden vernietigd;

Reacties op aanbeveling informatieverstrekking aan burger

- Domeinen
 - aanbeveling zal worden besproken in eerstvolgende Regieraad Beslag.

Reacties op aanbeveling 'samenwerking binnen de keten'

- Politie
 - ter verbetering van de kennis van hulp-OvJ's moeten ze worden bijgeschoold;
 - er worden speciale *hulp-OvJ's Beslag* aangewezen;
 - beheer op inbeslaggenomen voorwerpen wordt versterkt;
 - beslagportaal moet zorgen voor juiste, volledige, actuele ketenregistratie van inbeslaggenomen voorwerpen;
 - er wordt geïnventariseerd bij alle ketenpartners welke wensen tot verbetering er zijn zodat deze worden meegenomen bij verdere ontwikkeling van het beslagportaal;

Reacties op aanbeveling 'samenwerking binnen de keten'

- OM
 - er zijn reeds maatregelen in gang gezet om het proces te verbeteren;
 - Beslagportaal is diverse keren verbeterd; beperkingen ervan zijn in beeld;
 - het OM erkent dat het proces bij ZSM nog niet voldoende is geborgd; er loopt daartoe een program dat is gericht op het verwerkelijken van verbeteringen alsmede borging van strafvorderlijke kwaliteit van de kritische werkprocessen;

Reacties op aanbeveling 'Samenwerking binnen de keten'

- Domeinen:
 - een eerste aanzet tot digitale info-uitwisselingen binnen de keten is gegeven met het ontwikkelen van Beslagportaal 2.0;
 - er bestaat een periode Ketenbeslagkrant die binnen de keten van politie, OM en Domeinen wordt verspreid;
 - Regieraad beslag organiseert sinds enige jaren een Ketenbeslagdag voor medewerkers uit de beslagketen.

Reacties aanbeveling 'rechtsbescherming'

- Politie
 - voorlichting aan burgers over proces en mogelijkheid tot beklag tegen inbeslagname moet worden verbeterd;
 - rol van politie is hierin gelegen de burgers te informeren en door te verwijzen naar het nog in te richten centrale informatiepunt bij het OM;

Reacties aanbeveling 'rechtsbescherming'

- OM:
 - een burger dient te worden geïnformeerd over mogelijkheid van vernietiging van inbeslaggenomen voorwerp;
 - erkenning dat het onjuist is dat sommige parketten n.a.v. een ingediend klaagschrift wachten op een beslissing van de rechter en de beslagprocedure *on hold* zetten waar andere parketten dat niet doen;
 - OM komt met uniforme en landelijke richtlijn;
 - OM neemt de aanbeveling te waarborgen dat binnen korte termijn na indiening van een klaagschrift door het OM moet worden beoordeeld of het voorwerp kan worden teruggegeven mee in de richtlijn;
 - de versterking van de ketensamenwerking zal er voor zorgen dat de info waarover een OvJ ter zitting beschikt actueler en completer zal zijn